

V Brně dne 15. září 2015
Sp. zn.: 19/2015/SZD/PD

**Vyrozumění veřejné ochránkyně práv vládě České republiky
podle ustanovení § 21a odst. 4 ve spojení s § 20 odst. 2 písm. a)
zákona o veřejném ochránci práv**

**ve věci ubytovacích zařízení poskytujících služby
sociální péče bez oprávnění**

Systematické návštěvy zařízení, kde jsou poskytovány služby sociální péče

Veřejný ochránce práv provádí systematické návštěvy míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě veřejnou mocí nebo v důsledku závislosti na poskytované péči. Cílem návštěv je posílit ochranu těchto osob před mučením, krutým, nelidským a ponižujícím zacházením nebo trestáním a jiným špatným zacházením. Působnost ochránce a postup související s prováděním systematických návštěv upravuje zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejném ochránci práv“). Zákon ochránci ukládá navštěvovat vedle zařízení tzv. tvrdé detence (např. věznice, policejní cely) také zařízení poskytující péči (např. zařízení sociálních či zdravotních služeb, zařízení sociálně-právní ochrany dětí).

Od roku 2006 bylo uskutečněno na 120 systematických návštěv zařízení, která poskytují sociální péči. Ukazuje se, že i v zařízeních, jejichž prvotním účelem je ochrana a zajištění zranitelných osob a poskytování péče, hrozí špatné zacházení a ochránce v několika případech špatné zacházení zjistil. Špatné zacházení může mít podobu (samostatně nebo v kumulativním účinku) nezajištění řádné výživy, nezajištění potřebné zdravotní péče, špatných materiálních podmínek, omezování volného pohybu člověka, zásahů do soukromí, prohlubování závislosti na péči; společným znakem je vážný zásah do důstojnosti člověka. Je proto nutné soustavně věnovat pozornost úrovni zacházení a zajistit účinný výkon státní kontroly. Dlouhodobě se podílím na nastolování a plnění těchto priorit a na informování veřejnosti.

Podle § 78 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“), lze sociální služby poskytovat jen na základě oprávnění k poskytování sociálních služeb. Oprávnění vzniká rozhodnutím o registraci, o níž rozhoduje krajský úřad. Aby byl provozovatel při žádosti o registraci úspěšný, musí splnit řadu zákonných požadavků (musí například zajistit odbornou způsobilost a bezúhonnost všech fyzických osob, které budou přímo poskytovat sociální služby, zajistit hygienické podmínky, materiální a technické podmínky apod.).

Pracovníci Kanceláře veřejného ochránce práv provedli systematické návštěvy devíti¹ zařízení, jež svým klientům poskytovala, vedle ubytování a stravy, i služby obsahově shodné se službami sociální péče, aniž k tomu měla příslušné oprávnění ve smyslu zmíněného § 78 zákona o sociálních službách; v dalším textu je proto pro zjednodušení nazývám „*neregistrovaná zařízení pobytových sociálních služeb*“. Klienty těchto zařízení byly většinou osoby ze zranitelných skupin obyvatel, jako jsou senioři a lidé s duševní poruchou.

Špatné zacházení bylo zjištěno ve všech navštívených zařízeních

Ve všech navštívených neregistrovaných zařízeních pobytových sociálních služeb jsem zjistila² špatné zacházení, respektive porušování základních práv a svobod ubytovaných osob. V některých případech šlo z mého pohledu o tak nebezpečný stav, že jsem se obrátila na orgány činné v trestním řízení. V šesti případech jsem rovněž využila svého oprávnění sankcionovat konkrétní zařízení zveřejněním případu podle ustanovení § 20 odst. 2 písm. b) zákona o veřejném ochránci práv.³

Špatné zacházení spočívalo, podle okolností, v nedostatečné a nevyhovující stravě a absenci prevence malnutrice, v laickém poskytování ošetřovatelské péče včetně ošetřování proleženin, omezování volného pohybu klientů, v nedostatečné prevenci pádů, v ledabylém nakládání s léky, používání neklidové medikace, prohlubování inkontinence, nedůstojných hygienických podmínkách a nerespektování soukromí.

Poskytování sociálních služeb bez oprávnění je správní delikt

V případě, že provozovatel poskytuje sociální služby bez registrace, dopouští se správního deliktu neoprávněného poskytování sociálních služeb podle § 107 odst. 1 zákona o sociálních službách, k jehož projednání je příslušný krajský úřad podle místa, kde se zařízení nachází. Za správní delikt může krajský úřad udělit provozovateli zařízení pokutu až do výše 1.000.000,- Kč.

Správního deliktu se provozovatel zařízení může dopustit i přesto, že své služby poskytuje v režimu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zpravidla na základě kumulace několika živnostenských oprávnění (nejčastěji s oborem činnosti: ubytovací služby, služby pro rodinu a domácnost, služby osobního charakteru a pro osobní hygienu). Z ustanovení § 3 odst. 3 písm. af) živnostenského zákona jednoznačně vyplývá, že sociální služby nelze poskytovat na základě živnostenského oprávnění.

¹ Šest návštěv v roce 2014, jednu v roce 2013 a dvě návštěvy v roce 2012.

² Respektive v části případů konstatoval špatné zacházení již můj předchůdce JUDr. Pavel Varvařovský.

³ S případy, ve kterých jsem se rozhodla sankcionovat konkrétní zařízení zveřejněním věci, je možné se seznámit na webových stránkách veřejného ochránce práv. Zde jsou dostupné zprávy z jednotlivých systematických návštěv. In: Veřejný ochránce práv. Ochrana osob omezených na svobodě - sankce. [on-line]. Brno: 2006–2015 [cit. 24. 6. 2015]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/ochrana-osob-omezenych-na-svobode/sankce/>.

Smyslem právní úpravy, která podmiňuje poskytování služeb sociální péče předchozí registrací, je, aby pomoc a podpora byly zranitelným osobám poskytovány při zachování základní kvality a aby státní dávka (příspěvek na péči) byla využívána v prostředí sociálních služeb, kde je tato kvalita garantována. Stejný cíl, tedy ochranu práv osob, sleduje také inspekce poskytování sociálních služeb, které jsou podrobeni poskytovatelé sociálních služeb (jako státní kontrole). V rovině mezinárodněprávní představuje tento právní rámec sociálních služeb mj. naplňování pozitivních závazků státu plynoucích z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

Neregistrovaná zařízení unikají kontrole

Životní podmínky klientů neregistrovaných zařízení pobytových sociálních služeb a zacházení s nimi nespadá do působnosti žádného správního orgánu. **Příslušný krajský úřad může provozovateli neregistrovaného zařízení v rámci řízení o správním deliktu uložit peněžitou sankci, nemůže však již nařídit, aby došlo k nápravě špatně poskytované péče nebo aby provozovatel neregistrovaného zařízení svoji činnost ukončil.** Inspekce poskytování sociálních služeb může být prováděna pouze u (registrovaných) poskytovatelů sociálních služeb. Krajská pobočka úřadu práce je oprávněna provést kontrolu využívání příspěvku na péči, ale nemá nástroj k nápravě způsobu poskytování péče.

Klienti ubytovacích zařízení – křehcí senioři s demencí a somatickými onemocněními a lidé s duševní poruchou – se tak stávají doslova rukojmím provozovatelů těchto zařízení, kteří mají faktické nástroje k tomu, aby jim bránili i v opuštění zařízení a v kontaktu s vnějším světem.

S ohledem na skutečnost, že zařízení nefigurují v žádném registru a jsou skryta zrakům inspekčních orgánů, nelze určit, kolik se jich aktuálně v České republice nachází. Na základě informací poskytnutých jednotlivými krajskými úřady odhadlo Ministerstvo práce a sociálních věcí v březnu 2015 jejich počet na 72, „což je asi 7 % z celkového počtu registrovaných poskytovatelů s druhem péče – domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem“.⁴ Sama jsem v červenci 2015 jednotlivé krajské úřady oslovila a zjistila jsem, že neregistrovaných zařízení pobytových sociálních služeb se podle jejich odhadu v České republice nachází nejméně 50⁵, přičemž některé krajské úřady do tohoto počtu zahrnují pouze zařízení, která nedisponují žádným oprávněním, nikoliv však ta, která zákon o sociálních službách obcházejí registrací terénní sociální služby. Počet neregistrovaných zařízení tedy může být podstatně vyšší.

Řešením problému neregistrovaných služeb není pouze represe

Učiněná zjištění hodnotím jako mimořádně závažná, a to i ve srovnání se zařízeními tzv. tvrdé detence. Již můj předchůdce JUDr. Varvařovský zhodnotil v roce 2013 první poznatky ze systematických návštěv neregistrovaných zařízení

⁴ MPSV řeší problém neregistrovaných sociálních služeb. Ministerstvo práce a sociálních věcí. [online]. [cit. 28. 7. 2015]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/20505/TZ_100315a.pdf.

⁵ Číslo zahrnuje jak zařízení, kde proběhlo nebo aktuálně probíhá správní řízení o deliktu, tak zařízení, kde má krajský úřad pouze indicie, že zařízení by mohlo poskytovat pobytové sociální služby bez oprávnění, ale správní řízení zahájeno dosud nebylo.

pobytových sociálních služeb tím, že jednal s Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem průmyslu a obchodu a vydal *Stanovisko k poskytování sociální péče na základě živnostenského oprávnění*. Zároveň vyzval k aktivnímu postupu proti činnosti neregistrovaných zařízení pobytových sociálních služeb. V současné době usiluji o co nejvyšší možnou informovanost veřejnosti, soustavně komunikuji s Ministerstvem práce a sociálních věcí a krajskými úřady a nastolují téma v odborné diskusi.

Svá zjištění, hodnocení a doporučení jsem shrnula ve zprávě *Ubytovací zařízení poskytující péči bez oprávnění*, kterou jsem vydala v březnu 2015 a která tvoří přílohu tohoto materiálu.⁶ Zprávu jsem zaslala na vědomí a k dalšímu využití mj. Ministerstvu zdravotnictví, Ministerstvu spravedlnosti, Ministerstvu průmyslu a obchodu, všem obecním a krajským úřadům, všem okresním soudům a krajským státním zastupitelstvím, všem psychiatrickým nemocnicím, představitelům územních samospráv a také vybraným odborným lékařským společnostem a seznámila jsem s ní také relevantní výbory Parlamentu České republiky a kontrolní orgány mezinárodních organizací dohlížejících na dodržování smluvních závazků České republiky v oblasti lidských práv.⁷ Ministerstvo práce a sociálních věcí jsem v souladu s § 21a odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv vyzvala (dopisem ze dne 13. 3. 2015), aby se k učiněným zjištěním vyjádřilo.

Fenomén neregistrovaných zařízení pobytových sociálních služeb nelze podle mého názoru vnímat izolovaně jako individuální pochybení několika subjektů (provozovatelů), které by bylo možné projednáním věci ve správním řízení a pokutou přimět ke změně nebo ukončení činnosti, nýbrž je zapotřebí čelit mu systémově.

Dosavadní kroky Ministerstva práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí představuje ústřední orgán státní správy, který podle zákona o sociálních službách plní dva úkoly v oblasti poskytování sociálních služeb. Zaprvé má řídit a kontrolovat výkon státní správy v oblasti sociálních služeb, včetně činností sociální práce v oblasti sociálních služeb [§ 96 písm. a) zákona o sociálních službách], zadruhé má zpracovávat národní strategii rozvoje sociálních služeb, sledovat a vyhodnocovat její plnění a ve spolupráci s kraji určovat parametry dostupnosti sociálních služeb [§ 96 písm. b) zákona o sociálních službách]. Jako gestor dále iniciuje zdokonalování právní úpravy a působí metodicky.

V souvislosti s problémem neregistrovaných zařízení pobytových sociálních služeb jsem s ministerstvem v kontinuálním dialogu. V prosinci 2014 jsem uvítala vydání metodiky pro krajské úřady s názvem „*Doporučený postup č. 2/2014*“, jejímž cílem je postihnout problematiku neregistrovaných pobytových sociálních služeb a stíhání správního deliktu poskytování sociálních služeb bez oprávnění. Rovněž vítám zvýšení aktivity krajských úřadů při vedení deliktních řízení. Dále je třeba upozornit na snahu ministerstva metodickým vedením zajistit napomáhající postup

⁶ Zpráva je rovněž veřejně dostupná v Evidenci stanovisek ochránce (ESO): <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2960>.

⁷ Spolu s výroční zprávou o činnosti jako národního preventivního mechanismu jsem souhrnnou zprávu zaslala rovněž Podvýboru OSN pro prevenci proti mučení (SPT) a Výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT), který působí při Radě Evropy.

krajských poboček Úřadu práce ČR či informovat veřejnost skrze „Desatero“ – informační leták pro občany.

Krom metodického vedení zvažuje Ministerstvo práce a sociálních věcí rovněž legislativní opatření. Mohla jsem se seznámit se záměrem posílit dále postavení krajských úřadů v řízení o správním deliktu. Další záměry v legislativní oblasti Ministerstvo práce a sociálních věcí dosud nekonkretizovalo.

K dokonalé praxi „nulové tolerance“ neregistrovaných služeb ze strany státních orgánů by bylo zapotřebí ještě dalšího úsilí, neboť mnozí aktéři spadají do gesce jiných resortů (živnostenské úřady, orgány veřejného zdraví, veřejní opatrovníci). A dále je třeba říci, že klíčovou roli sehrávají rovněž subjekty, jejichž činnost státní správa ovlivňuje pouze zprostředkovaně, a to poskytovatelé zdravotních služeb a obecní a krajské samosprávy.

Řešení problému neregistrovaných služeb

Řešení problému neregistrovaných zařízení pobytových sociálních služeb a špatného zacházení v nich podle mého názoru nespočívá pouze v represii.

Nelegální poskytovatelé pobytových sociálních služeb se často prezentují jako alternativa k registrovaným sociálním službám. Tuto „alternativu“ zjevně využívá (nebo je nuceno využívat) značné množství lidí v nepříznivé sociální situaci a jejich příbuzní, zpravidla když přestávají zvládat péči o svého blízkého a potřebují získat místo v domově pro seniory. To vzbuzuje otázky o zajištění dostatku dostupných, přístupných a přijatelných registrovaných služeb. Řešením tak nemůže být pouze vymýcení neregistrovaných služeb. Je třeba zajistit pokrytí poptávky po službách, kterou nyní uspokojují neregistrovaná zařízení.

Nebude-li poptávka po registrovaných sociálních službách uspokojována, zvyšuje se riziko, že se tato „alternativní zařízení“ budou těšit stále vyšší podpore, čímž časem získají i určitou „legimitu“. Tento proces již začal a dokladem je vznik Asociace penzionů pro seniory České republiky⁸, která neregistrovaná zařízení sdružuje, hájí a podporuje.

V souladu se závazky plynoucími z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením má Česká republika zajistit, aby osoby se zdravotním postižením (tedy i klienti navštívených zařízení)⁹ měly přístup ke službám poskytovaným v domácím prostředí, rezidenčním službám a dalším podpůrným komunitním službám, včetně osobní asistence, která je nezbytná pro nezávislý způsob života a začlenění do společnosti a zabraňuje izolaci nebo segregaci. Rovněž Mezinárodní pakt o hospodářských sociálních a kulturních právech klade na stát pozitivní závazky na zajištění odpovídajících životních a sociálních podmínek (nejen) pro zranitelné

⁸ <http://www.appscr.cz/>

⁹ Článek 1 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením č. 10/2010 Sb. m. s.: „Osoby se zdravotním postižením zahrnují osoby mající dlouhodobé fyzické, duševní, mentální nebo smyslové postižení, které v interakci s různými překážkami může bránit jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatními.“

osoby.¹⁰ Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva uvádí, že k naplnění závazků na poli sociálních práv¹¹ je třeba, aby stát prostřednictvím pravidelného sledování rozpoznal podstatu a rozsah problému a odpovídajícím způsobem reagoval: přijal příslušnou právní úpravu, uvolnil ze státního rozpočtu potřebnou výši finanční podpory, případně požádal o mezinárodní spolupráci.¹² Metody a formy naplňování sociálních práv zůstávají na uvážení státu. Stát může svými úkoly pověřit v rámci přenesené působnosti orgány územní samosprávy, není však možné, aby se svých povinností zcela zprostil, neboť i nadále zůstává garantem poskytování sociálních služeb a sociálních práv obecně.

Podle dat Českého statistického úřadu žilo v České republice k 31. 12. 2014 celkem 1 880 406 osob starších 65 let,¹³ 140 tisíc lidí se syndromem demence a 160 tisíc lidí s mírnou kognitivní poruchou.¹⁴ Podle prognostických dat zveřejněných Českým statistickým úřadem by měli lidé starší 65 let v roce 2030 tvořit 22,8 % populace, v roce 2050 pak 31,3 %, což představuje přibližně 3 miliony osob. Stárnutí a nemocnost populace klade na systém sociálních a zdravotních služeb velké nároky. Selhání systému zajištění realizace sociálních práv bude mít (má) za následek masivní porušování základních práv a svobod těch nejzranitelnějších. Je třeba souhlasit s hodnocením, že „selhání společenských systémů jsou závažnější než individuální selhání pečujících profesí“.¹⁵

Z uvedených dat je zřejmé, že poptávka po sociálních službách pro seniory a osoby s demencí se bude v následujících letech jen zvyšovat. Stát má, v souladu se svými mezinárodními závazky, na nastalou situaci reagovat tím, že jako garant sociálních práv podpoří legální sociální služby a bude usilovat o podporu rodin a komunitních služeb, aby osoba závislá na péči mohla zůstat co nejdéle ve svém přirozeném sociálním prostředí. K realizaci tohoto postoje na systémové úrovni slouží obecný nástroj, kterým je národní strategie rozvoje sociálních služeb, kterou ministerstvo zpracovává, a dále například legislativní a metodické zakotvení tvorby plánů rozvoje sociálních služeb.

Na popsany problém neregistrovaných zařízení pobytových sociálních služeb však musí stát reagovat již nyní podporou řešení situace lidí, kteří se v těchto institucích ocitli, nebo kteří do nich právě směřují. Právě jejich poptávka udržuje

¹⁰ Viz všeobecná vyjádření Výboru OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva (například všeobecné vyjádření č. 4, 5, 6, 14). Dostupné z:

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=9&DocTypeID=11

¹¹ V případě práv seniorů jde zejména o právo na nezávislost (v jehož rámci mají senioři právo na přístup k odpovídající stravě, vodě, přístřeší, oblečení a zdravotní péči), právo na zapojení, péči, sebenaplnění a důstojnost. In: Implementation of the International Plan of Action on Ageing and related activities. Valné shromáždění OSN, 1991. In: <http://www.un.org/documents/ga/res/46/a46r091.htm>.

¹² Všeobecné vyjádření č. 6 – Ekonomická, sociální a kulturní práva seniorů. Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva. Dostupné z:

http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CESCR/Shared%20Documents/1_Global/INT_CESCR_GEC_6429_E.pdf.

¹³ Věková struktura obyvatel v krajích. [online]. Praha: Český statistický úřad, údaj platný k 31. 12. 2014 [cit. 20. 7. 2015]. Dostupné z:

https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=DEM0040PU_KR&stranka=0&kapitola_id=19

¹⁴ HOLMEROVÁ, Iva. Úvodní stručná informace o problematice demence. In: Ochrana práv seniorů v institucích s důrazem na osoby s demencí. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2014, s. 6–13. ISBN 978–80–87949–03–0. Rovněž dostupné z: <http://spolecne.ochrance.cz/dokumenty-ke-stazeni/konference/konference-ochrana-prav-senioru-v-instituci-s-durazem-na-osoby-s-demenci/>.

¹⁵ KALVACH, Zdeněk. Křehcí a nepochopení. In: Ochrana práv seniorů v institucích s důrazem na osoby s demencí. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2014, s. 55.

nelegální zařízení při životě. Taková podpora, aby byla účinná, musí být cílená a konkrétní, v některých případech i v podobě zajištění sociální služby. Bez proaktivních kroků nebudou mít tito lidé jinou možnost, než využívat služeb neregistrovaných zařízení, a ostatně i represe ztratí svůj prvotní význam a legitimitu.

Z výše uvedeného je zřejmé, že **problém neregistrovaných zařízení nelze řešit pouze ukládáním pokut krajskými úřady. Na úrovni národní strategie rozvoje sociálních služeb a zpřesňováním jejich právního rámce je třeba sledovat širší, koncepční řešení dostupnosti registrovaných sociálních služeb. Pokud jde o osoby, které se již v neregistrovaných zařízeních ocitly, nebo které do nich právě směřují, je třeba je vyhledat a vyřešit jejich nepříznivou sociální situaci jinak.**¹⁶ Ačkoli jde věcně o gesci Ministerstva práce a sociálních věcí, svým rozsahem a množstvím dotčených subjektů přesahuje možnosti a dosah jednoho ministerstva. Ministerstvo je sice garantem národní sociální politiky, její realizace však závisí na finančních prostředcích, provázanosti na systémy podnikání, zdravotnictví, opatrovnictví a justice a spolupráci obecních a krajských samospráv.

Podotýkám, že právě kraje a krajské úřady mají poznatky jak o činnosti konkrétních zařízení, u kterých lze mít podezření na poskytování pobytových sociálních služeb bez oprávnění, tak o komplexnosti celého problému. Je mi to známo z vyjednávání s nimi na podkladě dalších provedených systematických návštěv a prošetřování výkonu veřejného opatrovnictví. Bezprostřední poznatky o tom, že desítkám dalších lidí hrozí, že skončí v neregistrovaných zařízeních, jsem získala ze systematických návštěv psychiatrických nemocnic a léčeben dlouhodobě nemocných.¹⁷ Zřizovatelem většiny psychiatrických nemocnic je Ministerstvo zdravotnictví, které může snadno získat konkrétní informace o pacientech, pro které je problém nalézt návazné služby. Sociální práce, kterou vykonávají obecní úřady obcí s rozšířenou působností [§ 92 písm. d) zákona o sociálních službách] a koordinují krajské úřady [§ 93 písm. c) zákona o sociálních službách], může sloužit k vyhledávání dalších ohrožených osob a plánování řešení jejich nepříznivé sociální situace. Informace od všech těchto aktérů mohou vést k poměrně přesnému vyčíslení, kolika lidí se problém aktuálně týká, a k predikci nákladů, ať už by byly vynaloženy na zvýšenou sociální práci nebo na přechodné posílení zajištění pobytových sociálních služeb.

K vyřešení popsaného problému je podle mého názoru zapotřebí koordinovaný postup na vládní úrovni, a proto v souladu s § 21a odst. 4 ve spojení s § 20 odst. 2 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv předkládám tento návrh:

¹⁶ V obecné rovině obdobný cíl sleduje i Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017 (aktualizovaná verze ke dni 31. prosince 2014).

¹⁷ Na skutečnost, že z důvodu nedostatečné sítě návazných sociálních služeb setrvává v psychiatrických nemocnicích poměrně hodně pacientů, kterým by za určitých okolností stačila psychiatrická péče ambulantní, upozornil veřejnost i Ministerstvo zdravotnictví již v roce 2008 JUDr. Otakar Motejl ve zprávě o návštěvách psychiatrických nemocnic. Krajům i Ministerstvu zdravotnictví doporučil řešit situaci těchto osob. Veřejný ochránce práv. Zpráva z návštěv psychiatrických léčeben [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 7. září 2015]. Dostupné z:

http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/2008/SZ_psychiatricke_lecebny_08.pdf

Uložit ministryni práce a sociálních věcí

- a) do připravované Národní strategie rozvoje sociálních služeb na roky 2016 – 2020 zpracovat plán opatření k řešení dostupnosti služeb, pro které nyní představují neregistrovaná zařízení pobytových sociálních služeb alternativu, a zabránění dalšímu rozvoji služeb mimo legální systém, a spolu se strategií předložit plán vládě ke schválení,
- b) v součinnosti s orgány obcí a orgány krajů vytvořit plán opatření k aktivnímu vyhledávání a řešení situace osob, které již služeb neregistrovaných zařízení využívají, nebo u nichž existuje zvýšené riziko, že je využívat budou, a tento plán zpracovat do připravované Národní strategie rozvoje sociálních služeb na roky 2016 – 2020,

a to v termínu do 31. 12. 2015.

Současně navrhuji uložit dalším členům vlády povinnost spolupracovat při realizaci dílčích kroků, které spadají do gesce jimi řízených ministerstev, a učinit všechna potřebná opatření k naplnění plánů opatření uvedených v písm. a) a b) v roce 2016. Národní strategie rozvoje sociálních služeb na roky 2016 – 2020 bude vyžadovat i součinnost orgánů územních samosprávných celků, proto doporučuji její zveřejnění ve Věstníku vlády pro orgány krajů a obcí, jakmile ji vláda schválí.¹⁸

Mgr. Anna Š a b a t o v á, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv

Příloha

Ubytovací zařízení poskytující péči bez oprávnění, Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv, 2015

¹⁸ Obdobně jako v případě Národního akčního plánu podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017 (aktualizovaná verze ke dni 31. prosince 2014).